

V Praze, dne 13.3.2025

Stanovisko Svazu měst a obcí České republiky k revizi směrnice 2014/24/EU o zadávání veřejných zakázek

Veřejné zakázky představují klíčový nástroj pro efektivní využívání veřejných prostředků a podporu hospodářské soutěže. Zkušenosti obcí a měst v České republice však ukazují, že stávající evropská legislativa nepřinesla očekávané zjednodušení procesů, ani nezvýšila konkurenci, zejména na úrovni obcí malé a střední velikosti. Naopak došlo k nárůstu administrativní zátěže, což vede ke snížení účasti místních a regionálních dodavatelů. Mnoho opatření zavedených směrnicí 2014/24/EU není v českém prostředí plně funkčních nebo vytváří dodatečné bariéry pro obce a města.

Hlavní výzvy a požadavky Svazu měst a obcí:

1. Snížení administrativní zátěže a větší flexibilita

Směrnice by měla především zjednodušit pravidla a snížit nadměrnou administrativní náročnost výběrových řízení. Výběrová řízení se tak zbytečně prodlužují a mohou vést k vyšším nákladům, zejména v oblasti stavebnictví. Většina obcí v ČR tak soutěží primárně na cenu a obtížně implementuje složitější postupy zadávání.

→ **Navrhujeme zavedení jednodušších postupů pro menší zakázky, zejména na úrovni místní samosprávy, s možností zkrácených řízení pro menší investice.**

2. Posílení samostatného rozhodování obcí u veřejných zakázek

Současná legislativa často zasahuje do pravomocí obcí při určování strategických priorit. Směrnice by neměla být nástrojem k prosazování dalších politických cílů, jako je environmentální či sociální politika, pokud to vede k nadměrným požadavkům a omezené flexibilitě. Strategické zadávání veřejných zakázek je v ČR využíváno jen

omezeně, protože se zadavatelé obávají právních komplikací a nejasného výkladu pravidel ÚOHS.

→ **Navrhujeme zachování možnosti dobrovolného začleňování environmentálních, sociálních a inovativních kritérií do výběrových řízení, namísto jejich povinného zavedení.**

3. Zvýšení prahových hodnot pro evropská výběrová řízení

Stávající prahové hodnoty neodrážejí ekonomický vývoj a inflaci, což vede k tomu, že i relativně malé zakázky musí být soutěženy na celoevropské úrovni, přestože zahraniční dodavatelé se do nich téměř nezapojují. Zkušenosti členských obcí Svazu potvrzují, že většina veřejných zakázek v ČR je podlimitních a jejich režim by tedy měl být více přizpůsoben lokálním podmínkám.

→ **Navrhujeme výrazné zvýšení prahových hodnot, zejména u stavebních zakázek a služeb, čímž by se umožnilo větší zapojení místních podniků a snížila se administrativní zátěž pro větší počet veřejných zakázek.**

4. Podpora malých a středních podniků

Soutěž o veřejné zakázky se stále více soustředí na velké dodavatele, zatímco malé a střední podniky se setkávají s překážkami v podobě složitých kvalifikačních požadavků a administrativních procesů. Podle informací, které má Svaz k dispozici, se zjednodušené postupy pro MSP v ČR téměř nevyužívají, což omezuje jejich zapojení do veřejných zakázek.

→ **Navrhujeme snížení administrativních bariér a jednodušší podmínky pro účast malých a středních podniků, včetně snížení požadavků na certifikace a doložení způsobilosti.**

5. Posílení meziobecní spolupráce mimo režim veřejných zakázek

Obce a města v České republice stále více využívají modely meziobecní spolupráce ke zvyšování efektivity poskytování veřejných služeb. Sdílení zdrojů, infrastruktury a

administrativních kapacit umožňuje zejména menším obcím zajišťovat kvalitní služby občanům i při omezených rozpočtech. Kromě dobrovolných svazků obcí vzniká v České republice forma **sdrúžené správy (společenství obcí)**, jejímž hlavním cílem je zajišťování služeb veřejného zájmu efektivněji a hospodárněji, než by to jednotlivé obce zvládly samostatně.

Současná podoba směrnice 2014/24/EU však vytváří zbytečné právní a administrativní bariéry pro takovou spolupráci. Článek 12 odst. 4 směrnice stanovuje přísné podmínky pro využívání výjimek z pravidel veřejných zakázek v rámci meziobecní spolupráce. Požaduje například, aby obce musely prokázat, že spolupráce je založena výhradně na vzájemné nekomerční činnosti a že se jí neúčastní soukromé subjekty. Tento formalismus neodpovídá realitě, kdy se obce často sdružují za účelem optimalizace veřejných služeb, jako jsou společné svozy odpadu, vodohospodářské služby, regionální dopravní systémy, školství nebo sociální péče.

Podle současných pravidel se mnoho těchto kooperativních dohod mezi obcemi může dostat pod režim zadávacích řízení, což přináší nadměrnou administrativní a finanční zátěž. Výběrová řízení mezi veřejnými subjekty často nevedou ke zvýšení konkurence, ale pouze ke zpoždění projektů a ke zvýšení nákladů na právní a poradenské služby.

→ **Navrhujeme:**

- **Úplné vynětí meziobecní spolupráce z pravidel veřejných zakázek – pokud se jedná o spolupráci v rámci plnění zákonných povinností obcí nebo pokud je její cílem efektivnější využití veřejných prostředků.**
- **Jasnější definici veřejné spolupráce – směrnice by měla výslovně uznat, že společenství obcí, mikroregiony a jiná sdružení mají legitimní právo spolupracovat bez zbytečné regulace, pokud tak činí ve veřejném zájmu.**
- **Umožnění flexibilních smluvních modelů mezi obcemi – včetně dlouhodobých rámcových dohod, které umožní obcím sdílet služby bez nutnosti soutěžit je na trhu, pokud tato spolupráce slouží veřejnému zájmu.**

Revize směrnice 2014/24/EU by měla reflektovat skutečné potřeby obcí a měst v České republice. Přijetím doporučených opatření by bylo možné výrazně zlepšit fungování veřejných zakázek a přispět k efektivnějšímu využívání veřejných prostředků.